

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 272
שבט תשפ"א

שתי חסרונות שמפריעים לתקן עירוב בעמודי עץ

במקביל לבדיקת הגדר, בדקנו את צורות הפתח החדשות שנעשו, שכאמור השתמשו בעמודי העץ שמשמשים לחוטי החשמל, אלא שחוטי החשמל הם מן הצד ואינם כשרים לצורת הפתח, לכן הוסיפו עוד חוט של עירוב שעובר מעל ראש העמוד ממש. והנה לתועלת העוסקים במלאכת הקודש, יש לציין שתי חסרונות שמקשים על התיקון של העירוב בעמודים כאלו, וצריך לקחת אותם בחשבון. דבר ראשון עמודים אלו גבוהים יותר משהם מטרים וקשה לתקן את החוט שקשור עליהם, כי המוט הטלסקופי הרגיל שמשמש לקשור את החוט בעמודי עירוב, אינו מגיע לגובה זה. וצריך שיהיה לאחראי ציוד מתאים לתיקון העירוב בעמודים גבוהים במיוחד.

מעל עמודי החשמל חוטי חוטי דיג

דבר נוסף שחשוב לדעת, בשעה שעושים את המסמר בראשי העמודים כדי לקשור עליו את החוט, חשוב מאוד לעשות שני מסמרים גדולים עם רווח ביניהם, כדוגמת ראשי עמודי עירוב. כי אם עושים רק מסמר אחד, הקשירה נעשית למעלה, ואם נקרע החוט צריך להביא סולם לקשור למעלה, משא"כ כשעושים שני מסמרים, אפשר להניח את החוט ביניהם ולקשור למטה, ובכך להימנע מלעלות לגובה רב. וכן אפשר למתוח את החוט יותר, שלא יתנדנד ברוח. לצערנו יש מקומות שהעוסקים אינם יודעים לחשוב על כך מראש, ולאחר זמן מתברר שהאחראי בקושי מצליח לתקן את העירוב.

הבעיות המצויות בהסתמכות על עמודי עץ של החשמל

בהמשך הבדיקה היו עוד שני דברים שחזרו על עצמם, וגם הם דברים מצויים כשמסתמכים על עמודים אלו, שהותקנו בשביל חשמל ולא בשביל עירוב. דבר ראשון הרבה עמודים אינם ישרים, ואע"פ שנעשים עבור חשמל, בכל זאת כיון שהם נמצאים בקצה הישוב, אין הקפדה להעמיד אותם ישר. יש מקומות שמתחילה היו ישרים ואח"כ התעקמו. ובדין עמוד עקום התחבטו הפוסקים אם נחשב שהחוט מעל העמוד. ואף שבעירובים עירוניים לא ניתן להקפיד שכל העמודים יהיו ישרים, מ"מ בעמודי עץ כאלו מדובר בנטיה משמעותית מאוד שבולטת לעין, ולא נכון להעמיד עירוב במתכונת זו. דבר שני שמצוי שיש מתחת החוט מבנה או שטח מוקף גדר, שהוא רשות היחיד בפני עצמו, ואז הפתח נהיה מחולק לשני מקומות שבכל חלק יש חצי פתח. והנה בעירובים שכונתיים מקפידים אפילו באופן שיש רק מחיצה שנכנסת תחת חלל הפתח, שהיא פוסלת את צורת הפתח. אבל גם בעירובים עירוניים שיותר מקילים בזה, אבל אם יש "רשות היחיד" תחת הפתח, כגון מבנה או מתחם סגור, יש להקפיד ולתקן את הדבר ע"י הוספת עמודים לעקוף את המבנה. [או ע"י העמדת לחיים תחת חוט העירוב משני צידי המתחם, וגדר המתחם משלימה מחיצה ביניהם. אבל פתרון זה לא מומלץ לעירוב עירוני, כי אין אחראי יכול לפקח על כשרות לחיים. ואכמ"ל].

לאור האמור ישנם כמה חסרונות גדולים בהשתמשות בצורות הפתח. ולכן כשיש אפשרות לתקן את הגדר ולפקח עליה, ודאי שזה עדיף הרבה יותר מעירוב של צורת הפתח מעמודי עץ.

גם בישוב מוקף גדר מצויים בעיות המזרות

והנה בתחילת דברינו שאלנו, מה צריך לבדוק בעירוב שכולו גדר, והנה דבר אחד ראינו שלפעמים הגדר אינה שלימה. אבל גם באופן שהגדר שלימה היתה לנו תשובה בבדיקת העירוב הזה, עד כדי שהופתענו לראות. לישוב היו שלשה פתחים. אחד מהם שימש לכניסה רגילה, ובו היה שער שסגור במשך כל השבת [וגם עשו מעליו צורת הפתח, אך היא היתה גרועה מאוד עם עמודים

צורת הפתח ביישוב הכניסה לישוב

איזה בעיות בעירוב יתכן בישוב מוקף גדר

בימים אלו נתבקשנו לבדוק את העירוב בישוב דתי באזור מודיעין, מדובר בישוב שכולו מוקף גדר, והרבה אנשים סבורים שברור מאוד שבישוב כזה יש עירוב מהודר, הרי גדר זה דבר יציב ואינה מתקלקלת כמו החוטים שנקרעים והעמודים שמתעקמים, ובפרט שיש שער סגור בכניסה לישוב, וגם מחללי שבת אין שם, מה כבר יש לבדוק, ומה יכול להיות בעיה לטלטל בישוב כזה. לכן נבוא בדברים אלו לשמוע את נתוני הכשרות בישוב, וללמוד מזה למקומות אחרים.

לפני שהגענו אל הישוב הקדים לנו הרב שהזמין אותנו, שהיו להם הרבה בעיות בגדרות, שבעלי חיים חופרים תחת הגדרות כדי לחדור לישוב, ועושים חללים גדולים שיש בהם יותר מג' טפחים, והרי ע"ז הגדר נעשית מחיצה תלויה, והיא פסולה אפילו שיש בחלקה העליון י' טפחים, כיון שהגדיים בוקעים תחתיה. בתחילה היו מתקנים את החורים, עד שהיו הרבה חורים והיה קשה לאחראי לסגור אותם, כי אחרי שסגר אחד, הם פרצו במקום אחר, והוא לא מצא פתרון להכשיר את העירוב. משום כך עשו עירוב חדש בשנה האחרונה, שבנוי מצורות הפתח בלבד, כדי שלא יצטרכו לתקן את הגדר. אבל לא שהם עשו עמודי עירוב חדשים סביב כל הישוב, אלא קשרו חוטי דיג מעל עמודי העץ שמובילים את החשמל מסביב למושב, [כנהוג בישובים שיש קו חשמל מסביב סמוך לגדר ולשביל עפר העוטף את הישוב].

האם החורים שבעלי חיים עושים בגדר פוסלים עירוב

והנה יש להסתפק בתועלת ובחיסרון שבשינוי הזה מצד כמה דברים הא, האם באמת החורים פוסלים את העירוב של הגדר, ב' האם נכון להחליפם במערכת של צורות הפתח, או להתאמץ לסגור את החורים שבגדר. בענין הראשון האם באמת החורים הם בעיה חמורה שפוסלת את העירוב בדיעבד, התשובה היא שברוב המקומות החור אינו פוסל, מפני שהוא ברוחב שלושים עד שישים ס"מ, וכשהחור נוצר ע"י נפילת חול או שהרשת של הגדר נהרסה, יכול להיות עד מטר וחצי, ובמצבים אלו הרי זו פירצה פחות מ'י אמות [פחות מ 4.5 מטר]. וא"כ כיון שיש בגדר העומדת יותר מהקטע הפרוץ, היא מתרת מדין עומד מרובה על הפרוץ.

חור שנצרך בתחילת הגדר ונעשה מחיצה תלויה

וא"כ לכאורה אין צורך כלל לתקן את החורים בגדר, ובדאי לא לומר שזה פוסל את כל הגדר. אבל יש מקרים שהגדר נפסלת גם בפירצה קטנה, כאשר היא בקרן זווית, כמו שכתב השו"ע (סי' שס"א ס"ב) שאפילו אם יש בה רק ד' או ג' טפחים (ע"י משנ"ב ס"ק) פוסלת את כל העירוב. ולפ"ז חששו בישוב שהפירצות הן כמו בקרן זווית, כי גדר רשת היא דקה, והיא מסתובבת ומתעקמת באופן שלפעמים הצדדים אינם מכוונים זה כנגד זה, ופירצה כזו פוסלת את העירוב.

למעשה יש לבדוק כל מקרה לגופו, ולא התבאר בפוסקים מהו השיעור של העקמימות שנקרא שאינו מכוון זה כנגד זה, בעירובים שכונתיים מקפידים מאוד שיהיה מדויק, וכמעט שנמנעים לגמרי מלסמוך על עומד מרובה בגדרות רשת. אבל כאן שמדובר בעירוב עירוני, יש לעיין מהי ההגדרה מעיקר הדין. במקרה זה הגענו אל הישוב ועברנו על כל הגדרות, ראינו את כל החורים בגדרות, ורק באחד מהם היה אפשר לומר שניכר החשש שהיא פירצה בקרן זווית, אבל כל שאר החורים שהיו קטנים והגדר לא התעקמה, וראינו שגם אין סיבה שהיא תתעקם (ואכמ"ל), אין זה אלא בגדר חומרא. וממילא שנחזור לשאלה האם היה צריך להפסיק להשתמש בגדר ולעשות עירוב חדש של צורות הפתח, נראה שאפשר לתקן את הפירצה האחת הגדולה ולסמוך על הגדר [עם צורות הפתח בפתחים שבגדר]. וזה יותר טוב מלסמוך על צורות הפתח שיש בהם הרבה בעיות אחרות [עמודים עקומים, חוט מתנדנד, ועוד]. ובפרט שע"פ הלכה יש עדיפות לגדר מאשר צורת הפתח, כיון ששיטת הרמב"ם שכאשר צורות הפתח הם יותר מ'י אמות, צריך שיהיה הרוב בגדרות ממש.

להתעוררות והקפדה גם בכל שכבות הציבור. ומי שבידו לעורר על כך במקומות נוספים שיש לו קשר איתם, שיזמינו בדיקת מומחה, וישקיעו בעשייה מקצועית, יזכה לזכות את הרבים ולהציל ממשול גדול.

לרגל הסגר שיש בימים אלו,

תוכלו להנות משיעורי העירובין בטלפון,

שעוסקים בהרבה נושאים מגוונים ומרתקים.

מתוך השאלות שמגיעות ל"מוקד העירוב" בימים אלו.

ניתן לשמוע ב"קול הלשון"

מאת הרב משה אנגלרד שליט"א

וכן בקו ישיר * 073-295-1621

להלן רשימה חלקית של השיעורים בתקופה האחרונה:

- 410. האם מותר להניח על המעקה בין שתי מרפסות או חצרות
- 411. כיצד כדאי בזמנינו לעשות סולם לערב בין חצרות
- 412. האם אפשר להקנות את העירוב ע"י בנו ואשתו
- 413. שיעור כמות הפת לעירוב ועשייתו בלחם פרוס
- 414. האם צריך לעשות עירוב תחומין עבור הילדים הקטנים שבמשפחה
- 415. האם ניתן לטלטל מדירה שלא אוכלים בה שנקראת חורבה
- 416. גוי או מומר שנסע מהבית לשבת אחת
- 417. תעלת מים ונהר שעוברים בתוך העירוב
- 418. נטילת ידיים בחצר ושפיכת מים במרפסת כשנשפכים לרחוב
- 419. איך מטלטלים בעירוב שכונתי שיש בו חילונים ללא שכירות
- 420. האם מותר לטלטל על הגג מדין קרפף
- 421. האם יכול להיות מחיצה לצד אחד ולא לצד השני
- 422. עירוב שתקנו באמצע שבת ושער שנפתח ונסגר
- 423. האם אפשר לטלטל מתחת התקרה של הבנין
- 424. מה ההבדל בין מסכת קורונה לצעי
- 425. בענין טלטול המפתח לפתוח דירה בזמנינו
- 426. אדם שהולך ברחוב והצטרב לו רוק בפה
- 427. דין קרפף בעבודות הרכבת הקלה ומחיצה במסלעה
- 428. אדם שנתן דירה לעובדים גויים לתקופה
- 429. עשיית כבש לגלגל עגלה לתוך הדירה בעירוב שיש גויים
- 430. גשר באמצע הקרפף מחלק אותו מדין פי תקרה
- 431. עומד מרובה שפוגש גוד אסיק או חלל צורת הפתח
- 432. האם אפשר שהעמוד שבסורג ישמש לצורת הפתח
- 433. עמוד של עירוב שמוסתר מאחורי בליטה בקיר או ארון חשמל
- 434. עמוד של צורת הפתח שנמצא במפלס נמוך משטח העירוב
- 435. פתרון לעמוד של צורת הפתח שנמצא מתחת תקרה
- 436. לחי שמוסתר בקרשים מפסולת בניה
- 437. העירוב בצומת קוקה קולה בבני ברק
- 438. תל המתלקט שיש באמצע קטע ישר ד' טפחים
- 439. מדוע קשה להסתמך בזמנינו על תל המתלקט
- 440. חישוב התחום לרמה החדשה בבית שמש רמה ד'
- 441. מהו המרחק שצריך להרחיק את הלחי מהעמוד
- 442. האם צורת הפתח שנעשתה לחנוכה חייבת במזווה
- 443. שער של מתחם שהוא גבוה שלשה טפחים והבריח יורד באמצע
- 444. מחיצה בגובה 80 סמ' באמצע צורת הפתח
- 445. האם פסי הרכבת מגדילים את התחום של ירושלים
- 446. האם גן ירמות בבית שמש מצטרף לשכונה לענין תחומין
- 447. האם מותר לטלטל חפצים של אדם שנמצא בשבת בעיר אחרת
- 448. האם העגלה שבמרפסת הדירה נחשבת שובתת בחצר
- 449. צורת הפתח נמוכה שהקיר סותם מקצת מהגובה
- 450. צורת הפתח שעוברת על אי תנועה שיש בו צמחים
- 451. צורת הפתח במדרגות שהעמוד צמוד באויר
- 452. קיר אקוסטי יפה שנפסל מלשמש מחיצה
- 453. האם יש מעלה לגדר ביטחון יותר מצורת הפתח
- 454. מה הסיבה שבני ספרד מחמירים יותר מלטלטל בעירובים שלנו
- 455. האם צריך צורת הפתח בחצר שיש לה כמה פתחים
- 456. האם להתיר פועלים באתר בניה משום שיכול לסלקם
- 457. דין פי תקרה בעיר שיש כמה כבישים במנהרות
- 458. צירוף למנין במניני חצירות כשאדם עומד במדרגות
- 459. האם אפשר לדלג על עמוד שהחוט שלו בצד

עקומים וחוט מזוגג], ועוד שני פתחים נוספים ששימשו לציאה לשדות, שהם היו פתוחים תמיד [כי השערים התעקמו ונהרסו], ובשביל העירוב עשו בהם צורת הפתח. והנה כשהגענו לשער הראשון, שמנו לב לשינוי שנגרם בעקבות עשיית העירוב החדש. משני צידי השער היו עמודי ברזל דקים ועקומים, שהיו משמשים לצורת הפתח בעירוב הישן שהסתמך על הגדר, וכעת שעשו את העירוב החדש, הורידו מהם את החוט, והשתמשו בחוט שעשו לעמודי העץ [שנמצאים רחוק מהגדר]. אבל מאיזה שהיא סיבה, האחראי לקח את החוט שבין שני עמודי העץ, וכרך אותו באמצע סביב עמוד הברזל העקום, עד שהמשיך אל עמוד העץ הבא. והנה החוט שקשור לעמוד הברזל שבאמצע, לא היה קשור מעליו, כי לא היה לעמוד הזה ראש תקין, אלא הוא היה קשור מן הצד לעמוד, והרי הוא פסול. ולפי שתי צורות הפתח של השער פסולות.

הנציג של הישוב שהיה איתנו, שאל אולי אפשר לומר שלא נתחשב בעמוד האמצעי, ויהיה צורת הפתח ארוכה משתי עמודי העץ הרחוקים. אבל התשובה שבדרך כלל אי אפשר לומר כך, כי עמוד הברזל שבאמצע מטה את החוט [המשקוף] לצד, באופן שניכר מאוד, ובשיעור זה נוקטים שהפתח נפסל, כי כאשר החוט יוצא מבין העמודים י"א שנחשב מן הצד, וכאן שאינו רק מתנדנד ברוח, אלא כל השבת הוא משוך לחוף, אין להכשירו. ובמיוחד במצב כזה משוך לצד באופן שיש בו שינוי זווית, אינו נחשב משקוף אחד ארוך אלא כשני חלקים, וא"כ אין משקוף שמחבר מעמוד לעמוד, וזה דבר הפוסל מעיקר הדין. [וכן יש חיסרון נוסף שלא להחשיבו משקוף אחד ארוך, כי בדרך כלל מדובר בשני חוטים נפרדים, שאם יש מעט רווח ביניהם אפילו פחות מג' טפחים, אין להחשיבם כמשקוף אחד. ואין לדמות צורת הפתח לקורת מבוי, כמבואר בחז"א ס" ע"א ס"ק י"א], במקרה זה יוצא שהעירוב החדש אינו תקין, וגם העירוב הישן איננו. אמנם במקום הזה היה היקף של שדות הזריעה שעקף את הפתח הזה, ולכן בתקופה זו של הזריעה ששומרים על היקף השדות משום דין קרפף, היה עדיין על מה לסמוך.

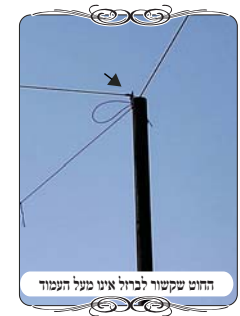
שינוי קטן בראש העמוד שפוסל את העירוב כולו

בהמשך הבדיקה גילינו מקום נוסף שהשינוי הקטן שעשו בראש העמוד, גרם לשינוי הלכתי משמעותי מאוד. הפתח השלישי של הישוב, לא היה פתח גילי, אלא עשו גדר שנכנסת פנימה כעין צורת ח', ולכן עשו גם את עמודי העירוב שיהיו מבפנים והוסיפו ארבעה עמודים כדי לעבור במקביל לגדר שבה היו הפתחים. במקרה זה לא השתמשו בעמודים הטובים שהם רחבים יש מעליהם צורת V, אלא הסכו ועשו עמודים דקים, וכן לא עשו את ברזל הקשירה מעליהם [שזה דורש חיבור עם הלחמה מקצועית], אלא חיברו מן הצד חתיכת ברזל עם חורים המיועדת לחיבור ארון ומדפים. שמנו לב שהם ידעו שאם החוט מן הצד ולא מעל העמוד, אינו כשר לצורת הפתח, ולכן חיברו את הברזל בצד ההפוך מחלל הפתח, כדי שהחוט יעבור על העמוד ואח"כ יגיע אל הברזל שבצד, ויוצא שהחוט עובר מעל העמוד. אבל בעמוד הרביעי זה היה הפוך, הברזל היה בצד של חלל הפתח, זאת אומרת שהחוט מגיע מן הצד, נכנס בחור שבברזל, ואינו עולה מעל העמוד כלל.

עבודות העירוב צריכות עובד מומחה בתחום עירובין

והנה לכאורה הדבר לא מובן, כי במצב כזה הרי ברור שהחוט נפסל כאמור, וגם הם ידעו זאת כפי שראינו בעמודים האחרים, אם כן מדוע כאן לא עשו נכון. והתשובה היא שיש לזה הרבה סיבות, הרבה פעמים בשעת הכנת העמודים מרכיבים את הברזלים על דעת שיוסבבו את העמוד בצורה מסוימת, ולשעת התקנת העמוד שוכחים לסובב אותו. ולפעמים העבודה מתחלקת לשני אנשים, האחראי שיודע מה צריך לעשות, והפועל שעושה מה שאומרים לו, ואם האחראי לא עומד בסמוך לפועל כל שעת העבודה, הוא עושה שינויים קלים שלא נראים לו שינוי. ורק אחרי זמן מגלים שבעצם מתחילתו זה היה רק עמודים וחוטים, ואינו עירוב כלל.

בעקבות דבר זה אמרנו לנציג שהגיע איתנו מצד הישוב, כי אין מנוס מלהשתמש בעבודה מקצועית, כמו שכל אדם מבין שאת הארון בבית הוא לא יעשה לבד מקרשים שחותך לבד, וגם לא ע"י איזה כלבוניק מזדמן, אלא יזמין נגר מומחה שהתמקצע בנושא זה דוקא. שיעשה עבודה מקצועית. כך גם בעירוב, חייבים עובד מקצועי ועבודה מקצועית, וכאן זה לא רק ענין של יופי וחוזק, אלא זה עיקר הדין והכשרות. אין בזה פשרות. הדבר הזה קל לומר, וקשה לבצע, תמיד קשה לאנשים להוציא כסף על עניני כשרות והלכה, ויתן ה' שעי" הגברת המודעות וההשקעה האצילני, יביא הדבר

**ניתן להצטרף לקבוצות האברכים
שהתחילו בלימוד הלכות עירובין למעשה
בסידרת "בודקי עירובין"**

להצטרפות והרשמה * 055-678-3323